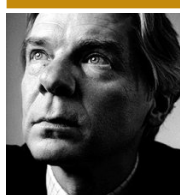

Debacle Volkswagen, Duitslands noodlot

Henri Beunders is hoogleraar ontwikkelingen in de publieke opinie aan de Erasmus Universiteit.

Duitsland

Met het lot van Volkswagen staat of valt misschien wel Merkel, misschien wel het huidige Duitsland.

Duitsland is een land van bankwerkers en ingenieurs, en moralistische leraren. Duitsland denkt de ergste geschiedenis te hebben van alle landen. Edoch: Duitsland werd sinds het wereldkampioenschap voetbal in 2006 plotse-ling een land dat goed in zijn vel begon te zitten. Het werd een 'lockere Nation', een natie die het allemaal wel oké vond, en zichzelf ook. En intussen bouwde men meer auto's dan ooit tevoren, elke week kwam er in China een dealer bij, en elders ook. En zo werd Duitsland in de afgelopen tien jaar een uitzondering in Europa. En dat breekt Duitsland nu op en Europa ook. Duitsland als magneet.

Als ooit het rare woord 'autodafe' van toepassing was, dan is het wel nu met het schandaal rond Volkswagen, het karretje dat Hitler zoals bekend begin 1938 persoonlijk de wereld in bracht. Autodafe (Spaans) slaat op het ritueel van boetedoening van door de inquisitie veroordeelde ketters en afvalligen. 'Mama Merkel' heeft de afgelopen weken met uitspraken over de vluchtelingen crisis als 'Wir schaffen das' misschien de grootste fout begaan in haar loopbaan, maar ze deed deze uitspraak ook om tegenover het 'dunkles Deutschland' een 'helles Deutschland' te schetsen. En dat vanwege 'Griekenland', en, natuurlijk, vanwege Hitler-Duitsland.

En zo is Volkswagen sowieso meer dan een zakelijk akkefietje. Met Volkswagen staat of valt misschien wel Merkel, misschien wel het huidige Duitsland. Hoofdartikelen met kop-

pen als 'VW bedreigt autokopers, helaas gebeurt dat wel vaker' (NRC, 22 september) miskennen totaal de 'fall-out' van deze oplichterij met die emissie-getallen van die uitlaten van die wat sneue auto's als de Jetta. Waarom? Omdat we het hebben over een autofabrikant die, sinds juli 2015, Toyota en GM voorbijgestreefd is als grootste autofabrikant ter wereld. Omdat we het hebben over een enorme werkgever in het midden van Duitsland, Wolfsburg. Opel is daar al bijna ten onder gegaan, maar ook nog Volkswagen, in het hart van Duitsland?

Amerika is het land van de onbe-

Polarisatie tussen Gutmenschen en rechtse pyromanen gaat door

grensde mogelijkheden. Duitsland niet, dat is het land van extreme tegenstellingen, van de 'hochbürgerliche Leute' die je in Tatort ziet, tot de 'Chaoten' en de getatoeëerden in de grote steden. En natuurlijk al die immigranten. Duitsland is altijd een land - nou ja, gebied: *Deutschland, aber wo liegt es?* - van volksverhuizingen geweest. Maar de industriële cultuur van de mijn- en machinebouw - zoals Volkswagen - heeft als een soort strijkijzer gefungeerd over die verschillende culturen. Het strijkijzer van de discipline en de 'Ordnung'. Die 'Ordnung' is, zeker in Beieren, sinds begin september het raam uit, tot ontsteltenis van de Duitsers.

Wie nu denkt dat het 'maar' om Volkswagen gaat, miskent nog een belangrijk element in de tragedie die

zich nu ontvouwt tussen Duitsland, in relatie met zichzelf, met Europa, en natuurlijk met de vluchtelingen. De media, zeker de Duitse, hebben zich afgelopen weken goeddeels ondergedompeld in de 'Willkommenskultur'. Elk Journaal in Duitsland laat een bankrekeningnummer zien na een item over de vluchtelingen. Intussen gaat de polarisatie tussen de 'Gutmenschen' die met applaus, een flesje fris en een knuffel op het station van München stonden, en de rechtse pyromanen die dit jaar al ruim zestig bestaande of beoogde asielcentra in de fik staken, door.

Dit weten we, maar we beseffen het nog niet genoeg.

En wat we zeker nog niet genoeg besproken hebben, dat is de rol van de industrie, met name de auto-industrie. Medio september zei de topman van Daimler, Mercedes en zo, Dieter Zetsche, dat die vluchtelingenstroom weliswaar een 'hercules-opgave' zou worden, maar hij zei direct daarna: 'Maar in het gunstigste geval kan het ook de basis zijn voor het volgende Duitse Wirtschaftswunder - zoals de miljoenen gastarbeiders in de jaren vijftig en zestig heel wezenlijk tot de opbloei van de Bondsrepubliek hebben bijgedragen.' Natuurlijk, niet iedere vluchteling is een briljante ingenieur, maar ze hebben ondernemingszin. 'Precies zulke mensen zoeken wij bij Mercedes en overal in het land. Wie aan de toekomst denkt zal hen niet afwijzen.'

Duitsland is het land van de extreme tegenstellingen in Europa, ook in de taal: *Heimweh; Fernweh; Lust; Angst; Torschlusspanik; Wass sich liebt, das neckt sich; und so weiter*. Ook de tegenstelling 'himmelhoch jauchzend, zum Tode betrübt' is een typisch Duitse uitdrukking.

Duitsland verkeerde economisch, politiek en cultureel tot nu toe in een uniek stabiele - ja zelfgenoegzame - positie in het verder zeer sombere Europa. Dat, en de neonazi-aanslagen als in Heidenau - 'triggerden' ook het applaus in München.

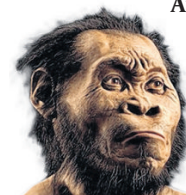
Het debacle van Volkswagen kan de omslag inluiden naar een economische crisis in Duitsland, en naar een wanhopig - zich in de steek gelaten voelend - Duitsland, dat niet alleen Merkel de kop kan kosten, maar heel Europa.

'We zijn allemaal apen'

In Zuid-Afrika is een rel uitgebroken naar aanleiding van de ontdekking van een nieuwe menselijke voorouder. Vooraanstaande Zuid-Afrikanten, gesteund door de Zuid-Afrikaanse Raad van Kerken, zien de ontdekking als onderdeel van een racistische theorie die bedoeld is om

Afrikanten als 'subhuman' te beschouwen. Het gaat om de ontdekking van botten van Homo

Naledi die twee weken geleden werden gepresenteerd. Zwelinzima Vavi, voormalig secretaris-generaal van de machtige vakbond Cosatu en trouwe steunpilaar van het regerende African National Congress (ANC) twitterde zijn 300 duizend volgers dat hij er klaar mee was weer eens aap of nakomeling van een aap te worden genoemd. Deze Zuid-Afrikaanse reacties hebben wereldwijd tot verbazing geleid. De Britse bioloog Richard Dawkins twitterde: 'Punt is, we zijn allemaal Afrikaanse apen.'

@archaeology #anthropology South Africa's new human ancestor sparks racial row archaeologynews-network.blogspot.com

ArchaeoNewsNet op Twitter

Zwelinzima Vavi @Zwelinzima1 I am no grandchild of any ape, monkey or baboon - finish en klaar.

Zwelinzima Vavi op Twitter

'Aufwiedersehenskultur'

Als er geen bovengrens aan de komst van politieke vluchtelingen wordt gesteld, verandert de huidige 'Wees Welkom'-cultuur in een 'Tot Ziens'-cultuur, schrijft Jasper von Altenbockum.

Frankfurter Allgemeine
ZEITUNG FÜR DEUTSCHLAND

Als de EU in de chaos van haar vluchtelingenbeleid echt een 'signaal van ordening' wil sturen, zoals Angela Merkel verlangt, kan ze niet voorbijgaan aan de voorstellen die al weken op tafel liggen. Zonder 'hotspots' geen verdeling van vluchtelingen, zonder zekerheid over verdeling geen 'hotspots'; zonder beveiliging van de buitengrenzen zijn beide zinloos en zonder steun aan landen als Turkije helpt ook de bescherming van de buitengrenzen niet. Slechts enkele EU-landen kunnen of willen deze ketting sluiten. Als ze niet meedoen, dan zijn financiële sancties onwaarschijnlijk.

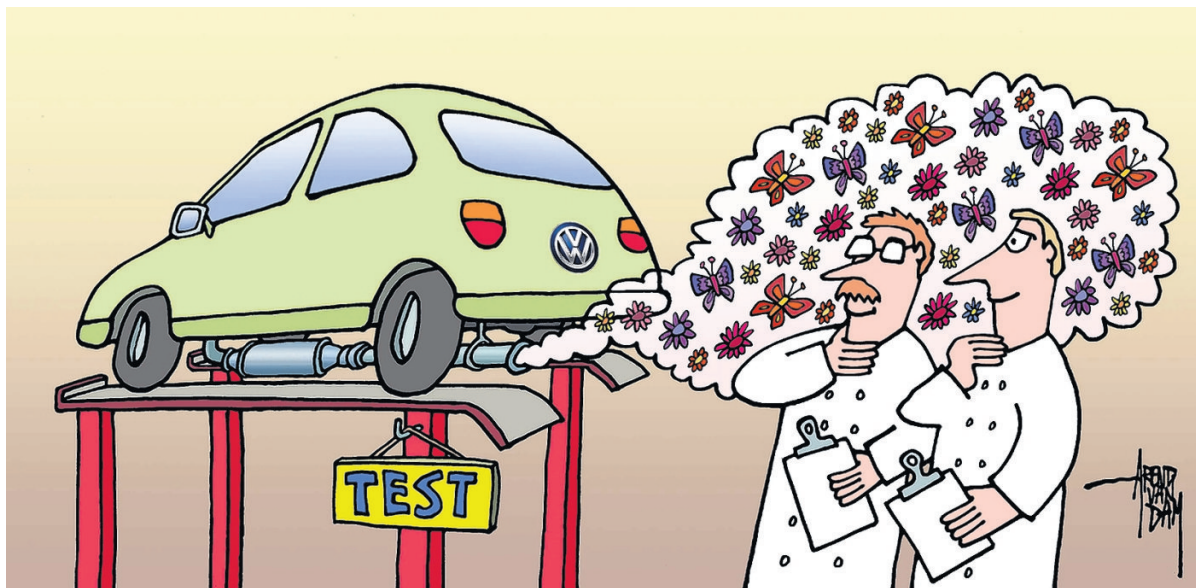
Waarschijnlijk is het dat Duitsland zeer veel zal moeten investeren om de ketting te sluiten - in de 'hotspots', in Turkije, in Libanon en op een dag ook in Syrië, Irak, Afghanistan, Pakistan of hoe de landen ook heten waar Merkel-spandoeken door de straten worden gedragen.

Er ontbreekt slechts een schakel in deze ketting: een bovengrens. Alle Europese en Duitse voorstellen

lijden aan dezelfde tegenstrijdigheid: enerzijds kunnen en willen Europa en Duitsland niet alle vluchtelingen van deze wereld opnemen; anderzijds moet de opnamebereidheid - vanuit Duits gezichtspunt - onbeperkt zijn. Hoe moeten die twee samengaan? Als de EU en Duitsland niet willen dat jaar na jaar honderdduizenden op de deur kloppen, zullen ze deze tegenstrijdigheid moeten oplossen. Thomas de Maizière heeft met zijn voorstel om EU-quota in te voeren de vinger op de zere plek gelegd.

Deze wond is vooral een Duits probleem. Nog altijd wordt het debat hier gevoerd alsof er alleen dit jaar een miljoen vluchtelingen komen - en dat was het dan. Maar de huidige maatregelen veranderen er niets aan dat het zo nog een paar jaar door kan gaan.

En dan? Het antwoord dat daarop nu gegeven gaat worden, is een overtreffende trap van de 'Wees Welkom'-cultuur - namelijk de 'Tot Ziens'-cultuur, waarin de Duitse samenleving afscheid moet nemen van verworvenheden als haar voorspoed. Misschien is dat de werkelijke oplossing; dan wil niemand meer hiernaartoe komen.

Illustratie Arend van Dam

Met medewerking van Arnout Brouwers en Henk Müller.